

gelaten vogeljong in een natgeregend nest. „Netje, Netje...” In één woord, achter dat éne woord, lag gans een leven. En ik had schoon tegen te stribbelen: hoe dwaas zijt gij toch, arme belachelijke aap. Ik had schoon te lachen met het heiligste en het beste in mij, de overwinning bleef toch aan de kant van het hart.

Ik hield het lijden zes en dertig uren uit. Nog een dag, nog een nacht, nog een halve dag. Ik hoop dat er niemand bemerkt heeft wat er in mij omging, ook de patroon niet, die me met nauw verholen vrolijkheid gade sloeg en af en toe achter mij te mompelen zat: „lieve vriend, lieve vriend...” Hij lachte dan eens luid. Hij begreep niet waarover. „Hé Albert!”

Ik zei: „Ja mijnheer.” En ik keek niet om. Mijn handen omklemden het stuurwiel, mijn ogen bleven staren over het asfalt van de weg, naar ginds ver, naar de bomen, naar de huizen, naar het ijle van de avond die viel. Duizendmaal liever zou ik alles gedaan hebben dan die goedwillende spot te moeten aanhoren. Maar wat deed ik anders dan dulden, en berekenen als een soldaat, hoeveel uren er mij nog van de vrijheid scheidden. Berekenen, de tijd doden en mij zelf wijs maken dat ik een laf wijf was, zonder wil en zonder kracht.

Zo kwam eindelijk die bewuste morgen. Ik was opgestaan met een andere gemoedsgesteltenis dan die welke mij daags te voren zo zwaar had beklemd. Ik zag de wereld weer gelijk zij is en ik zag mijn plaats op de wereld. Ik begreep dat mijn wezen of niet wezen, dat Netje's liefde of geen liefde, van geen betekenis zijn. Ik kwam er zelfs toe om een straatwijsje te fluiten terwijl ik mij aankleedde, en in dezelfde stemming ondernam ik kort na de middag de reis naar de stad. Het gebeurde dat ik mij zelf ondervroeg: waarom zingt gij niet luidop, nu gij zoveel vreugde schijnt te hebben? Maar ik lachte met die nijldige vragende stem, zoals ik met alles zou gelachen hebben en niets ter wereld was in staat om mij te bedroeven. Wat kon de weemoed van de herfst mij schelen, en al het verdriet en het onrecht van de aarde? Wat kon ik zelf aan mij zelf schelen, en Netje, en buiten ons de velen anderen die ik zelfs niet eens beminde? Het is zo goed eens los te zijn, bevrijd, van alle boeien ontbonden.

In dezelfde stemming kwam ik aan de kleine woning. Ik bemerkte wel dat de rolluiken neergelaten waren en een beetje angst begon ergens diep in mij als een klein vuurtje te smeulen. Maar ik wilde het niet gevoelen, ik wilde dat alles ontstegen blijven. Ik schelde aan. Haar man opende en het eerste dat ik bemerkte was dat hij niet geweend had.

„Wat komt gij hier doen?” vroeg hij grof.

„Ik moet haar eens zien,” zei ik.

Hij antwoordde dat zij dood was. De vorige avond in een hartscrisis gestorven. Het was al maanden, legde hij uit, en toen bedacht hij plots dat hij wel moest gaan huilen, hij ging tegen de deurstijl leunen en huichelde